

Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden laamanni

Poissa olevalle vastaajalle tuomittu rangaistus

ASIAN VIREILLETULO

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaan oikeuskansleri tarkastaa rangaistustuomiot, joita koskevia ilmoituksia erikseen säädetyin tavoin lähetetään oikeuskanslerinvirastoon.

Tarkastuksessa havaittiin, että Itä-Uudenmaan kärjäoikeus oli 1.10.2020 asiassa dnro R 20/2205 antamassaan tuomiossa nro 20/136272 tuominnut pääkäsittelystä poissa olleen vastaajan neljän kuukauden pituiseen ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Asian selvittämistä varten hankittujen haasteasiakirjojen sekä istuntopöytäkirjan perusteella kärjäoikeus oli kutsunut vastaajan pääkäsittelyyn oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (ROL) 8 luvun 11 §:ssä säädetyin tavoin uhalla, että asia voidaan hänen poissaolostaan huolimatta ratkaista ja tällöin rangaistukseksi tuomita enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus.

SELVITYS

Kärjäoikeuden puheenjohtajana asiassa toiminut kärjätuomari on 9.3.2022 antanut asiassa häneltä pyytämäni selvityksen. Kärjäoikeuden laamanni on 11.3.2022 antanut asiasta lausunnon.

Kärjätuomari on todennut asiakirjoihin perehdyttyään tuominneensa vastaajan epähuomiossa virheellisesti neljän kuukauden mittaiseen ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Vastaaja oli asiassa haastettu ROL 8 luvun 11 §:n mukaisesti, eikä hän ollut toimittanut ROL 8 luvun 12 §:ssä

tarkoitettua suostumusta. Asiassa olisi siten ollut edellytykset tuomita vastaaja enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistukseen.

Käräjäoikeuden laamanni on asiasta antamassaan lausunnossa todennut, että haastehakemuksessa asia on esitetty käsiteltäväksi kirjallisessa menettelyssä. Syyttäjän seuraamuskananotto haastehakemuksessa on ollut 3-4 kuukautta ehdollista vankeutta. Asia oli kuitenkin siirtynyt käsiteltäväksi pääkäsittelyssä, johon vastaaja oli haastettu uhalla, että asia voidaan tutkia ja ratkaista poissaolosta huolimatta, jolloin rangaistukseksi voidaan tuomita sakkorangaistus tai enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus. Pääkäsittelystä laaditun pöytäkirjan mukaan syyttäjä on pääkäsittelyssä toistanut seuraamuskananotoksi 3-4 kuukauden ehdollisen vankeusrangaistuksen, joten myös syyttäjän rangaistusvaatimus on ollut osittain virheellinen, tai sitten syyttäjä on olettanut, että vastaaja olisi antanut ROL 8 luvun 12 §:n mukaisen suostumuksen. Joka tapauksessa käräjäoikeuden puheenjohtaja on tehnyt virheen rangaistusta mitatesaan.

RATKAISU

Arviointi

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan vastaajaa ei voida tuomita rangaistukseen, ellei häntä ole henkilökohtaisesti kuultu tai häntä ole edustanut oikeudenkäyntiasiamies pääkäsittelyssä. Luvun 11 §:n 1 momentin mukaan sen estämättä, mitä mainituissa 3 §:ssä säädetään, asia voidaan tutkia ja ratkaista vastaajan poissaolosta huolimatta, jos hänen läsnäolonsa asian selvittämiseksi ei ole tarpeen ja hänet on sellaisella uhalla kutsuttu tuomioistuimeen. Tällöin voidaan tuomita rikesakko, sakkorangaistus tai enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus ja enintään 10 000 euron suuruinen menettämisseuraamus. Edelleen luvun 12 §:n mukaan sen estämättä, mitä 3 §:ssä säädetään, asia voidaan tutkia ja ratkaista vastaajan suostumuksella hänen poissaolostaan huolimatta, jos hänet on sellaisella uhalla kutsuttu tuomioistuimeen ja hänen läsnäolonsa asian selvittämiseksi ei ole tarpeen. Rangaistukseksi ei tällöin voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin yhdeksän kuukautta vankeutta.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on virkatoimissaan oltava huolellinen.

Käsiteltävänä olevassa asiassa käräjäoikeus on kutsunut vastaajan pääkäsittelyyn uhalla, että asia voidaan hänen poissaolostaan huolimatta ratkaista ja tällöin rangaistukseksi tuomita enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus. Käräjäoikeus oli kuitenkin tuominnut vastaajan neljän kuukauden pituiseen ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Edellä selostetussa ROL 8 luvun 12 §:ssä tarkoitettua vastaajan suostumusta ei asiassa ollut hankittu.

Rangaistuksen mittaamisessa tapahtuneen virheen syntymiseen on osaltaan voinut vaikuttaa se seikka, että asia on alun perin haastehakemuksesta ilmenevin tavoin esitetty käsiteltäväksi kirjallisessa menettelyssä, jolloin syyttäjän haastehakemuksessa esittämä seuraamus olisi ollut mahdollinen. Lisäksi syyttäjä oli vielä pääkäsittelyssä toistanut haastehakemuksessa esittämänsä seuraamuskannanoton vastaajan tuomitsemisesta ehdolliseen vankeuteen 3-4 kuukaudeksi. Edellä todetuista seikoista huolimatta käräjätuomarin menettely on ollut asiassa rangaistuksen mittaamisen osalta huolimatonta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Käräjätuomari on menetellyt lainvastaisesti tuomitessaan rikosasian pääkäsittelystä poissa olleen vastaajan ankarampaan seuraamukseen kuin mihin hänet ROL 8 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan olisi voitu tuomita ja mihin hänet haasteessa oli ilmoitettu poissa olevana voitavan tuomita.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan, jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan aihetta syytteen nostamiseen.

Annan käräjätuomarille mainitussa lainkohdassa tarkoitetun huomautuksen hänen virheellisestä menettelystään.

Pyydän saattamaan ratkaisuni käräjätuomarin tietoon.

Lähetän ratkaisuni tiedoksi Helsingin hovioikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijä

Rasmus Niemi